

NOZARES UN SAISTĪTO PLĀNOŠANAS DOKUMENTU ANALĪZE

Šajā sadaļā PPP kontekstā analizēti galvenie tūrisma infrastruktūras nozares plānošanas dokumenti.

Atbilstoši *Nacionālā Stratēģiskā ietvardokumenta 2007.-2013.gada periodam* 2.4.4.apakšpunktam par tūrismu un kultūrvēsturisko mantojumu teikts, ka Latvijā nav pietiekami attīstīta un starptautiskām prasībām atbilstoša darījumu un pasākumu (kongresu un konferenču) tūrisma infrastruktūra, kas vienlaicīgi varētu uzņemt lielu skaitu apmeklētāju un nodrošināt starptautiska mēroga pasākumu norisi. Latvijā nepieciešamas multifunkcionālas kongresu un konferenču norises vietas, kas varētu uzņemt no 500 līdz 4500 dalībnieku.

Latvijas Tūrisma attīstības programmā 2006.-2008.gadam teikts, ka stratēģiski svarīgi ir attīstīt starpsezonālu tūrisma produktu klāstu, kā nepieciešamu minot arī mērķtiecīgu tūrisma produktu virzīšanu tirgū, kur viens no produktiem ir minēts arī darījumu tūrisms, bet Tūrisma likuma 3.pantā kā viens no tūrisma nozares uzdevumiem ir veicināt Latvijas integrāciju starptautiskajā tūrisma aprītē.

Tūrisma infrastruktūras nozarē identificētie plānošanas dokumenti, kas ir saistīti ar PPP projektu realizāciju:

- *Latvijas Republikas Kultūras ministrijas darbības stratēģija 2007. – 2009. gadam*

Dokuments nosaka konkrētu pasākumu īstenošanu kultūras objektu un pakalpojumu uzlabošanā, kur lielā daļā gadījumu būtu jāizvērtē arī iespēja to realizēt PPP ietvaros. Balstoties uz kultūrpolitikas ilgtermiņa stratēģiskajiem mērķiem un prioritātēm, Kultūras ministrijas vidēja termiņa darbības stratēģijā ir noteikti 6 darbības virzieni, kas tiek īstenoti ar 6 budžeta programmu un 11 apakšprogrammu palīdzību.

1. darbības virziens: Efektīva, uz rezultātu virzīta kultūrpārvaldība;
2. darbības virziens: Profesionālās mākslas kvalitāte un pieejamība;
3. darbības virziens: Sabiedrības vajadzībām atbilstoša kultūrizglītība;
4. darbības virziens: Kultūras mantojuma saglabāšana, aizsardzība, izpēte un pieejamība;
5. darbības virziens: Kultūras projekti un investīcijas;

Šajā darbības virzienā tiek paredzēts nodrošināt un vadīt nacionālas nozīmes kultūras objektu būvniecības procesu, veikt iepirkuma procedūras, piesaistīt finanšu līdzekļus, sadarbojoties ar privātajiem investoriem publiskās un privātās partnerības modeļa ietvaros.

6. darbības virziens: ES fondi un ārvalstu finanšu palīdzība.

Kā jaunā politikas iniciatīva tiek atzīmēta akustiskās koncertzāles un laikmetīgā mākslas muzeja būvniecība Rīgā. Tiek noteikts, ka šos projektus īsteno v/a „Jaunie trīs brāļi”, īstenojot iepirkuma procedūras saskaņā ar normatīvajiem aktiem, piesaistot finanšu līdzekļus, t.sk. publiskās un privātās partnerības modeļa ietvaros.

- *Akustiskās koncertzāles Rīgā būvniecības projekta īstenošanas koncepcija*

Apzinoties būvniecības projektu tehniskās īpatnības un specifiskās prasības, Kultūras ministrija piedāvā izveidot īpašu akustiskās koncertzāles būvniecības modeli, kurā apvienojama privātajā sektorā uzkrātā labākā pieredze būvniecības projektu vadīšanā un kultūras jomā strādājošo specifiskās zināšanas, līdz ar to tiek piedāvāts PPP modelis.

- *Programma "Nacionālās un reģionālās nozīmes koncertzāļu tīkla izveide 2007. – 2013.gadam"*

Programmā teikts, ka līdz 2006.gadam valsts un reģionālās nozīmes attīstības centros nav veiktas investīcijas tādā daudzfunkcionālā kultūras infrastruktūrā, kas atbilstu akustiskas koncertzāles prasībām, tādejādi radot būtiskas izmaiņas profesionālās mūzikas, teātra un dejas piedāvājumā un tā teritoriālajā izvietojumā.

Ja reģionālās attīstības kontekstā pašvaldības sekos šīs programmas mērķiem, tad tas paver lielas iespējas realizēt šos pasākumus PPP ietvaros.

- **Mantojums – 2018. Kultūras infrastruktūras uzlabošanas programma 2006. – 2018.gadam**

Kultūras ministrija sadarbībā ar VAS Valsts nekustamie īpašumi (VNĪ) un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju (VKPAI) ir izstrādājusi šo programmu (MANTOJUMS – 2018), kas paredz kultūras objektu savešanu kārtībā līdz 2018. gadam – Latvijas valsts 100 gadu jubilejai.

Programmā ir iekļauti visi kultūras objekti, kuros saskaņā ar 2003.gada 29.aprīļa Ministru kabineta noteikumiem Nr.241 „Kultūras ministrijas nolikums” ir izvietotas Kultūras ministrijas padotībā esošās iestādes.

Kultūras objektu sadalījums atjaunošanas laika grafikā ir noteikts, balstoties uz katra objekta stāvokļa, rekonstrukcijas vai attīstības skicē, tehniskā u.tml. projekta esamību vai neesamību, nacionālās nozīmes un reģionālo aspektu izvērtējumu, ko savas kompetences robežās ir veikušas VKPAI, VNĪ un Kultūras ministrija.

Pirmais posms plānots no 2006. – 2009.gadam, kurā paredzēts atjaunot un attīstīt 25 kultūras objektus, t.sk. 14 Rīgā un 11 Latvijas reģionos – 6 Vidzemē, 2 Kurzemē, 1 Zemgalē un 2 Latgalē.

Otrais posms plānots no 2009. – 2011.gadam, kurā paredzēts uzlabot 9 kultūras objektus, t.sk. 5 Rīgā un 4 Latvijas reģionos – 1 Vidzemē, 2 Zemgalē un 1 Latgalē.

Programmas ietvaros paredzētos ieguldījumus kultūras infrastruktūras objektos skatīt tabulā nr.46.

TABULA NR. 1: PLĀNOTAIS AS „VALSTS NEKUSTAMIE ĪPAŠUMI” IEGULDĪJUMS KULTŪRAS INFRASTRUKTŪRAS OBJEKTOS, (TŪKST.LVL)

2006.gads	2007.gads	2008.gads	2009.gads	2010.gads	2011.gads
2 301	11 566	13 836	14 967	6 282	10 129

Būtiska loma programmā paredzēta kultūras infrastruktūras sakārtošanai, lai uzlabotu sniegto kultūras pakalpojumu kvalitāti un pieejamību gan Latvijas iedzīvotājiem, gan ārvalstu tūristiem.

Kultūras ministrijas īstenotās nekustamo īpašumu nodošanas Finanšu ministrijas valdījumā pamatā ir ne tikai valdības lēmums centralizēt īpašumu apsaimniekošanu valstī, bet arī Kultūras ministrijas pārliecība, ka tas ir vienīgais veids, kā pārskatāmā nākotnē nodrošināt valsts īpašumā esošo ēku ar kultūras funkciju atjaunošanu.

Valsts īpašumu apsaimniekošanā publiskais partneris nav paredzējis iespējas piedalīties privātajam sektoram kultūras infrastruktūras objektu apsaimniekošanā. Būtu ieteicams, plānojot valsts budžetu izvērtēt atsevišķu objektu apsaimniekošanā pielietot PPP.

- **Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006. - 2015.gadam „Nacionāla valsts”**

Vadlīnijās formulēti stratēģiskie mērķi Latvijas kultūrpolitikas attīstībai nākamajiem desmit gadiem, tai skaitā:

1. Pilnveidot sadarbību starp kultūras un tautsaimniecības nozarēm Latvijas kultūras daudzveidības veicināšanai un radošās ekonomikas ilgtspējīgai attīstībai;
2. Veidot labvēlīgu vidi radošās daudzveidības attīstībai un stimulēt tiekšanos pēc izcilības;
3. Sekmēt līdzsvarotu kultūras procesu attīstību un kultūras pieejamību visā Latvijas teritorijā, nodrošinot tiesības uz kvalitatīvu dzīves telpu visiem valsts iedzīvotājiem;

4. Veidot uz zināšanām balstītu un uz rezultātiem virzītu kultūrpārvaldību un veicināt kultūras decentralizāciju.

Ar tūrisma infrastruktūras attīstību saistīto stratēģisko mērķu sasniegšanai 2006. - 2008.gadam izvirzītas sekojošas prioritārās darbības jomas:

- Nacionālas nozīmes kultūras objektu būvniecība;
- Reģionālās kultūrpolitikas veidošana;
- 4.stratēģiskā mērķa – sekmēt līdzsvarotu kultūras procesu attīstību un kultūras pieejamību visā Latvijas teritorijā - sasniegšanai viens no Vadlīnijās noteiktajiem virzieniem ir atjaunot un modernizēt pašvaldību kultūras infrastruktūru. Kā viens no šā virziena uzdevumiem ir aicināt pašvaldības un privāto sektoru ieguldīt investīcijas daudzfunkcionālu kultūras celtnu un telpu būvē un rekonstrukcijā;
- 7.stratēģiskā mērķa - veidot uz zināšanām balstītu un uz rezultātiem virzītu kultūrpārvaldību un veicināt kultūras decentralizāciju – sasniegšanai kā viens no virzieniem noteikts renovēt un modernizēt kultūras nozares infrastruktūru un materiāli tehnisko bāzi. Tādējādi KM tiek uzdots izstrādāt un iesniegt MK Valsts programmu reģionālo koncertzāļu celtniecības atbalstam, vienlaikus plānojot arī PPP izmantošanas iespēju piesaisti šīs programmas īstenošanai.

- ***Latvijas Tūrisma attīstības politikas pamatnostādnes***

Pamatnostādņu politikas mērķu un rezultātu sasniegšanai 2.rīcības virziens „Ienākošā un vietējā tūrisma attīstība” nosaka (Atbilstošas un kvalitatīvas tūrisma infrastruktūras veidošana un pieejamības veicināšana):

- Sekmēt tūrisma infrastruktūras reģionos un sabiedriskā transporta pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu atbilstoši tūristu vēlmēm;
- Nodrošināt tūrisma infrastruktūras, objektu un pakalpojumu pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām;
- Veicināt (bāzes) ekonomiskās un tūrisma infrastruktūras attīstību reģionos un tūrisma resursu koncentrācijas vietās;
- Veicināt valsts un privāto partnerību investīciju piesaisti infrastruktūras attīstībai.

Pamatnostādņu 3.rīcības virziens „Sadarbības veicināšana” paredz publiskā un privātā sektora sadarbības optimizāciju.

Šī virziena ietvaros noteikts veicināt efektīva tūrisma nozares pārvaldes mehānisma izveidi gan precīzi nosakot valsts, pašvaldību un privātā sektora atbildību tūrisma nozares attīstībā un finansēšanā, gan tiesiski nostiprinot sadarbības modeli un kopfinansēšanas mehānismu, kā arī uzlabot savstarpējo sadarbību (regulāra informācijas apmaiņa, darbības koordinācija, kopīgu pasākumu finansēšana un īstenošana) ar tūrisma saistītām nozarēm (transporta, kultūra, vide, izglītība, lauku attīstība u.c.).

- ***Latvijas Tūrisma attīstības programma 2006. - 2008.gadam***

Programmas galvenais mērķis ir nodrošināt laika posmā no 2006. - 2008.gadam tūrisma nozares pievienotās vērtības ikgadējo pieaugumu 10%-15% apmērā, kā arī tūrisma nozares īpatsvara IKP pieaugumu 20% gadā (faktiskajās cenās).

Kā viens no Latvijas Tūrisma attīstības programmas apakšmērķiem ir noteikta sadarbības attīstības tūrisma jomā veicināšana, panākot tūrisma nozares valsts institūciju, pašvaldību un sabiedrisko organizāciju kapacitātes uzlabošanu.

Programma izstrādāta, ņemot vērā Latvijas Tūrisma attīstības pamatnostādnēs 2004. - 2008.gadam noteiktos mērķus, to sasniegšanas rādītājus, rīcības virzienus.

Pamatnostādņu 2.rīcības virziena 3.apakšvirziens nosaka daudzveidīgu tūrisma produktu un pakalpojumu attīstības veicināšanu, kas balstīta ne vien uz jaunu produktu veidošanu un ieviešanu vietējā tirgū, izmantojot ES finansējumu, bet arī uz kompleksu tūrisma produktu veidošanu, sadarbojoties dažādu nozaru uzņēmumiem, tādējādi veicinot PPP principu. Tādējādi kā viens no uzdevumiem, realizējot 2. rīcības virzienā noteiktos mērķus, 2006. - 2008.gada finansējuma ietvaros, ir informatīvu pasākumu valsts un privātā sektora partnerības projektu veicināšana tūrisma jomā. Kā atbildīgās institūcijas ir noteiktas gan Ekonomikas ministrija, gan Latvijas Investīciju un attīstība aģentūra. Šā uzdevuma sasniegšanas kritērijs – „palielināties tūrisma nozares informētības un intereses līmenis par PPP projektiem tūrisma jomā”, savukārt indikatori ir jauno projektu skaits.

Kā pamatnostādņu 3.virziens ir noteikta sadarbības veicināšana. Starp prioritārajām sadarbības jomām tiek minētas valsts un privātā sektora partnerības veicināšana tūrisma produktu izveidē un mārketinga pasākumu organizēšanā vietējā un starptautiskajā tūrisma tirgū. Kā viens no šā virziena galvenajiem uzdevumiem ir publiskā un privātā sektora sadarbības optimizēšana. Kā atbildīgās institūcija šā uzdevuma veikšanai tiek noteikta Ekonomikas ministrija. 2006.gadā finansējums šā uzdevuma veikšanai ir noteikts esošā finansējuma ietvaros, bet 2007.gadā un 2008.gadā, attiecīgi tie ir 5000 latu. Uzdevuma sasniegšanas rādītājs ir nodrošināta efektīva informācijas apmaiņa starp valsts un privāto sektoru, bet indikatori – informācijas apmaiņas regularitāte un iesniegti iniciatīvu skaits.

Dokuments piedāvā pietiekami skaidru rīcības programmu PPP izmantošanai tūrisma infrastruktūras attīstības jomā, norādot, ka Latvijā ir daudz ekonomiski maz attīstītu, bet tūrisma attīstības iespējām pievilcīgu teritoriju un objektu, kuros, attiecīgi investējot tūrisma infrastruktūras attīstībā, uz tās bāzes tiktu veicināta jaunu iniciatīvu un projektu attīstīšana arī citās nozarēs.

- ***Pilsētvides attīstības programma URBACT II***

Dokumenta mērķis ir uzlabot ilgtspējīgas, integrētas pilsētu attīstības politikas efektivitāti Eiropā, lai īstenotu Lisabonas-Gēteborgas stratēģiju.

(ERAF fonda Kopienas iniciatīvas URBAN programma URBACT II 2007-2013 ir programma ar mērķi atbalstīt informācijas, labās prakses un pieredzes apmaiņu starp ES pilsētām, tādējādi palīdzot attīstīties vājāk attīstītajiem pilsētu rajoniem un tajos mītošo iedzīvotāju grupām.)°

Programma nosaka 2 prioritāros virzienus:

1. virziens - pilsētas izaugsmes un nodarbinātības instruments, noteiktas šādas apakštēmas:

- uzņēmējdarbības veicināšana – kā viena no nākotnes prioritātēm tiek noteikta PPP izmantošana un stratēģiskā partnersadarbība;
- inovāciju uzlabošana un uz zināšanām balstīta ekonomika – sadarbība starp pilsētām, pilsētām un privātiem uzņēmumiem, lai sekmētu inovācijas un uzņēmējdarbības garu;
- nodarbinātība un cilvēkresursi (nodarbinātības iespējas, kvalifikācija, vienlīdzīgi iespēju nodrošināšana darba tirgū, izglītības un apmācību sistēmas, darbavietu radīšana sociālās atstumtības riskam pakļautajām grupām un teritorijām).

2. virziens - pievilcīgas un sociāli vienotas pilsētas, noteiktas šādas apakštēmas:

- nelabvēlīgo teritoriju un teritoriju ar zaudējuma risku integrēta attīstība – kā viena no nākotnes prioritātēm noteikta, galveno partneru – privātā sektora, kopienas un NVO, kā arī vietējās pašvaldības, reģionālās un valsts valdības – iesaistīšana;
- sociālā integrācija;

- vides problēmas;
- vadība un pilsētu plānošana – kā viena no prioritātēm tiek uzsvērta sadarbības un citu decentralizētu pārvaldības metožu izmantošana, lai nodrošinātu atsaucīgākus un efektīvākus pilsētu problēmu risinājumus.

Latvijā daudzviet pirms konkrētu investīciju veikšanas ir nepieciešams informatīvais darbs par PPP kopumā un tā izmantošanas iespējām tūrisma infrastruktūras attīstībā, kas lielā mērā ir šīs programmas mērķis.

- ***Starpreģionu sadarbības programma INTERREG IVC 2007. - 2013.gadam***

Programmas mērķis ir atbalstīt reģionālās attīstības politiku inovāciju, zināšanu ekonomikas, vides un risku novēršanas jomās, kā arī veicināt Eiropas ekonomisko modernizāciju un konkurētspējas palielināšanos.

Programmas prioritāte Nr.1 ir „Inovācijas un zināšanu ekonomika”, kuras mērķis ir veicināt pētniecību, jaunās tehnoloģijas un inovācijas, sekmēt novatorisko uzņēmējdarbības formu attīstību un uzlabot reģionālas politikas attīstību nodarbinātības un izglītības jomā.

Prioritāte Nr.2 - „Vide un risku novēršana” - atbalsta dabas un tehnoloģisko risku novēršanu un pārvaldību, veicina ūdens resursu saglabāšanu un atkritumu pārstrādi, sekmē vides, ainavas un kultūras mantojuma aizsardzību un izmantošanu tūrisma jomā, kā arī atbalsta atjaunojamo energoresursu attīstību un ilgtspējīgu transporta izmantošanu. Šī prioritāte atbalstīs dažādus starpreģionu sadarbības projektus, arī projektus, kas uzlabo teritorijas pievilcību, atbalsta sociālekonomisko attīstību un ilgtspējīgu tūrismu, aizsargājot kultūras mantojumu un ainavas, kā arī bioloģisko daudzveidību un dabas mantojuma saglabāšanu, it īpaši NATURA 2000 teritorijās.

Gala labuma saņēmēji ir valsts institūcijas un līdzvērtīgas publiskās organizācijas. Privātais sektors tiek skarts kā mērķa grupa – it īpaši attiecībā uz tēmām 1. Prioritātes ietvaros, kas attiecas uz konkurētspēju un jautājumiem, kas saistīti ar mazajiem un vidējiem uzņēmumiem – un var piedalīties aktivitātēs, pats sedzot izmaksas.

Privātais sektors var darboties kā partneru apakšuzņēmējs, lai sniegtu pakalpojumus vai palīdzētu noteiktu aktivitāšu ieviešanā.

ERAF atbalsta saņēmēji ir valsts institūcijas un līdzvērtīgas publiskās institūcijas; kā mērķa grupas, kas tiek aicinātas piedalīties starpreģionu sadarbības projektos, ir reģionālās un vietējās varas institūcijas, dabas aizsardzības, sabiedriskā transporta institūcijas, kā arī varas institūcijas, kas atbildīgas par kultūras mantojuma un ainavu aizsardzību, varas institūcijas tūrisma jomā u.c.

Tūrismā līdzīgi kā citās jomās ir iespējas izmantot inovatīvus risinājumus un ieviest jaunas tehnoloģijas, lai nodrošinātu ilgtspējīgu tūrismu. Iesaistot partnerībā privāto sektoru ilgtspējīgu risinājumu veidošanā, straujāk var uzlabot dzīves vides kvalitāti.